

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАНА“
виноситься в Австрії:
на цілий рік 24 К
на пів року 12 К
на четверть року 6 К
на місяць 2 К

За границею:

на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів або 14 рублів;
з висилкою двічі в тижні 6 до лярів або 12 рублів; з висилкою щодобута 5 долярів або 10 рублів.
Площиноке число по 10 сотків.

Телефон Редакції ч. 1484.

Кonto пошт. щадництв ч. 98.704.

РУСЛАН

християнсько-сусільний дневник.

„Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш: а не возьмеш милості і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска“. — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Мое Різдво...

Різдво надходить, а з Різдвом
Хвилини позабуті,
Мов гості сядуть за столом,
Найкрасша на покутті.

А ти, мов газда, поміж них
Кругом будеш ходити,
З чарок і кубків золотих
Вино зелене пити.

„Живіть ся, гостонки мої!
Ось кутя, ось просфора,
Ось мід, який думки-рої
Зібрали що йно вчора.

Солодкий мід з квіток житя,
Що не розвивши винуть,
І мак, насінє забуття...“
До чарки слози кануть.

Богдан Лепкий.

„Слава въ вищихъ Богу, на земли миръ,
человѣцъ благоволеніе!“

Нині, коли сей ангельський привіт загомонить по всіх усюдах, де лише живе руска душа і відвиває ся руска мова, а наявіть в найбіжкій хатині проявить ся торжественний настій, коли весь наш народ споконвічним предківським звичаєм обходить з піднесеним духом се велике рокове съято і з такою нарадою глядить на сю зорю Вифлеємську, що звіщала прихід „Сонця правди“, повинні би

всі зединити ся мимо важких хвиль, які не переживасмо, зединити ся з любовю для нашої катол. Церкви і українсько-руської народності, з вірою в красну будучину.

Але ж як сумно стає кожному цирому Русинові, коли серед нашої сусільності бачимо внутрішній розлад, братобійчу борбу з окликом „безпощадного вищена“, що виходить навіть від тих, що повинні би все мати на тямці сей ангельський привіт, що замість голосити „на землі мир“, переймають ся завистию, ненавистию, засліплением і загорілостю і доводять до марновання найкрасших народних сил, замісць зединити сі сили до поборювання ворогів нашої Церкви і народності, котрі підтримують основи нашої руско-катол. віри і сусільного ладу.

Однаке мимо того сумного розладу, мимо сеї зависти і ненависти несхожої з проповідю Того, котрого прихід на світ звістила Вифлеємська зоря, віримо в здоровий розум нашого народа, віримо в те, що мимо голошеного і ширеної розстрою таки, як висловив її наш поет:

— — — „завтра рано
До церкви молити ся
Підуть люди“.

що з малими виємками остане наш народ вірні наукі Божественного Спасителя, що у нашій сусільності запанує „на землі мир“ і „въ вищихъ благоволеніе!“

Маємо сильну віру і повну надію, бо „вадя не вмирає“, що правда і съвітло побідить неправду, злобу і темноту, що любов християнська випре із сердець закостенілих ненависті і зависті, яка може зродити лише лихі плоди.

Нарід напів глядів усе з такою вірою і надією на сю Вифлеємську зорю, що звістила прихід „Сонця правди“, побудівши над смертю, правда над клеветою і неправдою і тому ю нині глядимо її ми з тою кріпкою вірою і надією на ту зорю, котра серед важкої бурі, яку переживасмо, зединить нас християнською любовю, любовю для катол. Церкви і укр.-руського народу, скріпить нас, щоби перевертити сі важкі злідні і грізні бурі та доведе нас до красної будучини. В дусі сего ангельського привіту витасмо всіх щиріх наших Родимів з великим роковим съятом Різдва Христового, Спасителя світа і людства: Христос родить ся!

Парламентарні і делегаційні промови руских послів.

Річ віцемаршала д-ра Стоцького.

(Конець).

В Росії задержали Русини спершу свою повну автономію, з вільновибраними гетьманами, власними податками, власним судівництвом і політичною правою, так що властиво аж до 60-их років XVIII ст. Росія не могла з того краю повернути ані одної копійки податку. Гетьмані мали право приймати чужі посольства і входити з ними у взаємини. Такою була автономія Русинів у Росії навіть після польської побуди. Сю автономія тривала однак Русини помалу а особливо від поділу Польщі, отже — як сказано — донерваж менше-більше від століття остають під російською владою. На тім, і лише на тім полягає сучасна спільність з Москальми.

Виходить у Львові що дні крім неділі і руских съята о 5 год. по полуночі. — Редакція, адміністрація і експедиція „Руслан“ при ул. Хмельовського ч. 15, II. поверх. Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередні застороги.

Рекламації лише неопечатовані вільні від порта. — Оповісті звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в „Надії“ — 40 с. Подяки і привітання донесення по 30 с. від стрічки

Протягом усіх змін половиною століття забрано Русинам називу колишньої держави Русь, з похідними з того висловами руський, Русин, котрі оба в Австрії збереглися між народом. Нові володарі краю, Москаль, принесли називу „руський“ в звичаю Russie, russisch (російський), так що їх рускі (українські) співгорожані були приневолені приняти старинну краєву назву Україна, щоби тим означити свою власну народність і свою мову. Таким способом прийшли ми до назви Українців.

Отже коротко і спокійно представлені несхідні історичні події. Балаканів політичних російських агентів про тисячлітну політичну і культурну спільність Русинів з Москальми розливав ся супроти наведеної дійстивої матеріялю.

З язикового становища руску мову признали самостійною слов'янською мовою: Богослов (1584), котрій розріжчає lingua Ruthenica i Moscovitica, Словар царіці Катерини, учений як Копитар, Могильницький, Срезневський, Лаврівський, Даль, Максимович, Шафарик, Мікльошич, Шляйхер, Малиновський Потебня, Житецький, Огоновський, історик Костомарів і історик літератури Пилип. Найновіший суд в сій справі війшов від Петербургської Академії Наук (1905); в покликані до видання сего суду комісії для міністерської ради засідали між іншими ученими европейського значення, як Корін, Шахматов і Фортунатов. Одинокий Соболевський, також учений професор і член академії, уважає одноцілість „руської“ (велико-мало-і білоруської) народності і мови як антропологічний і лінгвістично певний аксіом. В 4-ім виданні „Лекцій“ (1907) не має однак уже відваги покликувати ся на ан-

На вифлеємських полях

(Частина прольоту до повісті „Бен-Гур“).

...Ніч була ясна і студена, небозівд зачінані мерехтічими зорями, воздух пречистий, спокій безмежний, неваколочений навіть легесеньким подихом вітру. Невисказана сподіктість розлила ся всюди... Здавало ся, що небо схилило ся до землі і шептало її любі речі...

Пастирі позасипляли. Оден лише з них лишив ся на чатах і вильно наслухував, чи не почус витя шакалів, виходячих з гірських дебрів.

Его черга скінчила ся о півночі. Він поступив до розпаленої ватрі... і нараз задеревів. Ніжне, бліде съвітло розлило ся нараз по всіх усюдах. Пастух поглядав, заперши відхід, а съвітло ставало щораз ясніше... Всьо, що було вкрите вічними сумерками, стало видиме. Его проняла дрож; поглянув на небо: зорі, щезли, а бліде съвітло сипало ся в долину. Серед найбільшого здивовання він крикнув:

— Гей, вставайте!

Пастирі скочили на ноги і спітали:

— Що стало ся?

А він вказав на небо й промовив три-важко:

— Глядіть! Небо палає!
Нараз съвітло стало ще ясніше і єго не могли знести людські очі; пастирі заслонили очі й упали на землю, прибиті переляком. Та якийсь голос розвіс ся біля віх:

— Не бійтесь: приношу вам вістку, що звеселить вселенну...

Голос солодкий і чистий переняв серця пастирів й словнив їх вірою. Они підвели ся, глянули в гору і побачили по середині найбільшої ясності людську стать, загорнену в сніжно-бліду одіж: на плечах видніла ся пара съвітлих крил: на чолі ясніла лискача зоря: єго лиця сяло небесною красою. Они часто чули мову про ангелів і не сумнівали ся, що съвітла стать на небі є одним з віх. Ангел продовжив:

— ...бо нині народив ся між вами, в горі Давида, Спаситель Христос.

Тишина запанувала знов на хвилину: о-після ангел додав ще:

— Найдете Дитя у вертепі, окутане у богами пеленками.

Небесний післанець не говорив більше, хоч задержав ся ще кілька хвиль.

На небозводі зачало чеरхтіти съвітло,

що обнимало собою ангела і пастирі бачили, як явище зачало віддаляти ся, коли невидимий хор співав: „Слава въ вищихъ Богу и на земли миръ въ чеславъцѣхъ благоволеніе!“

Ангельські голоси постепенно мовкли в дали.

Коли пастирі охолонули з зачудовання, глянули здивовані оден на другого, а оден з них сказав:

— Се був Гавріїл, ангел Божий.

Ніхто не відовідав.

— „Христос народив ся!“ — так сказав ангел.

Оден з пастирів додав:

— Як раз такими словами...

— Ангел сказав також: „в городі Давида“, а се якраз наш Вифлеєм... Там найдемо Христа, окутаного в убогі пеленки.

— Він лежати ме в убогім вертепі.

Сей, що говорив, поглянув тривожно в огонь, а опісля промовив:

— У Вифлеємі є лише одно місце, де находяться вертепи. Братя, ходім побачити, що стало ся. Книжники і священики очікували від довгого часу приходу Христа. Тепер Він народив ся а Бог показав нам, як Его віднайти. Ходім, щоби Єму поклонити ся.

— А отари?

— Най Бог їх береже. Спішім ся!

І всі покинули свої отари.

Перейшли крізь гору і місто і по довгім ході станули біля місця брами, де стояв жовнір на сторожі.

— Чого бажаєте? — спитав.

— Чули ми і бачили великих річей сеї но-чі, — відказали пастирі.

— І ми бачили великих річей, та не чули нічого. Що ви чули?

— Пустіть нас до вертепів, щоби ми впевнили ся; опісля скажемо всьо. Вироцім: ходіть з нами, то побачите.

— Се непотрібне.

— Так Христос родив ся.

— Христос? А як ви знаєте?

— Ходім, ходім побачити..

Вартовий усміхнувся злобно.

— Христос? А я ви Єго пізнаєте?

— Він народив ся сеї ноchi а тепер лежить у вертепі, так нам сказано; а у Вифлеємі є лише одно місце, де в вертепі.

— Вертепі?

— Так; ходіть з нами.

І побігли. Перейшли крізь площе непомітно, хоч чимало людей стояло тут гурткоми й говорили про таємниче съвітло. Двір

B. Адамський Дивани. — Портиєри. — Фіранки. — Стори. — Bonne femme. — Матерій мебльові.

трополюгію задля своєї тези; після буде має велику будучину навіть без помочі Росії, то ми надімося з такою самою вірою, що й ті 4 мільйони Русинів не так легко щенуть з землі і що їх щаслива зоря ще кілька засияє. (Живі оплески).

Але звичайно лучить ся руську мову в велико- і білоруською в одну групу (Вондрак, Нідерле) і протиставити ся двом іншим групам південно-, західно-слов'янським, які групі скідно-слов'янські. Однака сей поділ не є опертий на язиково-історичних основах і їх належності оцінці, а більше на географічному положенні; на напримір колишніх переселенців, як виразно каже Нідерле, а я додам: також на політичних зглядах. Сей поділ Слов'ян на три групи не є нічим сталим. Після Добровського удержував ся довго поділ на дві групи. Але є чимало поважних і основних дослідників, які рішучо відкидають поділ Слов'ян на групи і кожну слов'янську мову вважають зовсім самостійною, як Шлецер, Мікльович і Йоганес Шмід, котрого вакуум про розвиток язиків уважає також Ягіч, «в своєму естві праильною».

Руска мова не є так споріднена з московською, як се з деякого боку представляють і як се можна би з географічного положення припустити. Руска мова виказує богато важкої схожості з південно-слов'янськими, а також з західно-слов'янськими, се мова сама про себе, котрої не спинено ані перенесеннями (на се кладу сильний притиск), ані змішанем народів в її розвитку.

Після урядового звіту про народну перепись в Росії з 1897. р. (Росія була тоді сама цікава на число Українців, а з того часу відпала її охота) було в Росії самі 22,975,301 Українців-Русинів, а з 1½ проц. приростом за 1900. рік, дав се кругло 24 мільйони. Се приймає також Фльорицький, славіст київського університета, зовсім нам неприхильний, у своїм ділі „Славянське плем'я“ (Київ 1907). Після переписи в Австро-Угорщині з 1900. було 3,807,788 Русинів в сій державі. Коли ж до сего дочисливши найменше 500,000 Русинів, котрі заселяють т. зв. Польське Королівство, середуши Азію і Сибір а 350,000 в Америці (в Зединеніх Державах, в Канаді, Бразилії, Парані і Аргентині), то в р. 1900. було кругло 29 мільйонів. Треба однак замітити, що переписи нігде не переведено в користь Русинів. Тому справедливо кладе Нідерле на сей рік 32 мільйона, Грушевський 34 мільйони. З того часу минуло 10 років, а се при 30 мільйонах дав даліший приріст 3½ мільйона, отже як небудьби числено, то все вийде на 34 мільйони. Так має ся справа з Русинами з історичного, язикового і статистичного погляду.

Сподіваю ся, що сими виводами я переконав д-ра Крамаржа про самостійність руського народа а на всякий спосіб вважав я се обов'язком вивести раз ясно сю про справу перед видном Австрої. (Живі оплески).

Коли др. Крамарж, а з ним і інші не тілько думають, але їх глибоко переконані, що чеський народ, котрій числив 7 мільйонів

від вертепу були відчинені, тож пастирі з вартовим увійшли.

— Мир вам! — сказав вартовий до Йосифа.

— Прийшли сюди люди, що глядять, Народженого сеї ночі; они кажуть, що мають Єго вайти у вертепі, окутаного в убогі пеленки.

Йосиф задржал хвилю, звернув ся до него і сказав:

— Дитя є тут:

І сам привів пастирів до ясел, де лежало Дитя. Принесли смолоскип а всі ували на коліна і поклонилися моячки.

— Де Мати? — спітав вартовий. Якась жінщина піднесла Дитя й подала на руки Марії. Присутні вгуртували ся біля Неї.

— Се Ісус! — сказав один з пастирів.

— Ісус! — повторили всі, упадаючи на коліна...

Опіля прості люди цілували край одечки Матері і раді відходали. Стрічаючи ся з гуртками людей, оповідали їм про свою відін, про слова ангела й вертеп. А настанку вернулися знов до своїх отар, співаючи за звуком ангельської пісні:

— Слава въ вищихъ Богу и на землі миръ въ человѣцѣ благоволеніе!

(З італійського переклав В. Д.).

Буковині. Так само пригадую управильне домового податку.

Не хочу повторяти справи будови і розширення університету. Справа ся добре відома міністерству просвіти, а теперішній міністер-предсідник дав на резолюцію п. Василька в будж. комісії певні приречення. Виконаємо скорі сего в конечні. Буковинські Русини дамагаються ся також утворені катедри української історії в Чернівцях університеті. Як потрібна таки катедра для ширших кругів, показують мої виводи. І ся справа відома міністерству, отже пропу о скоре виконанні. Пропу також о признанні сталої винагороди лекторам рускої і румунської мови на університеті, котрі сповнюють важну для держави задачу.

Важне також для буковинського управильного греко-орієнタルного церковного пітансія.

Перед 7 роками представили ми сю справу цісареві і почали спасенне слово цісарське, що буде вимірена справедливість, але сего не виконало міністерство ісповідання, а се викликав невдоволене руського населення, так що посли одержали поручене ще раз звернутися до цісаря (дос. Сімінович: поділіти!). Румуни годяться на се.

Просимо також усунути утраквізм руських рівнорядних класів в ІІ. гімназії в Чернівцях і в Кіцмані в дусі домагань розумної педагогіки. Пора країна залишити політичні проби звіхненого националізму в школах (потакування).

Щоби такі страшні повені не повторялися, треба конче перевести регуляцію Серета, Сучави і Черемоша і приступити до забудови диких потоків і прискорити регуляцію Прута (потакування), бо щорічно пропадають мільйони людського майна, а населене попадає в ніужду.

Обминаю область пособлювання краївської культури, бо в палаті в полагоді внесено що

до дорожні запали важні ухвали. Висловлюю надію, що Буковина, головно рільний край, одержить відповідні засоби. (Притакування і оплески).

Не одержав все ще санкції дорогої закон, котрим можемо гордити ся, що нам по довгих пересправах новело ся розвивати се трудне питання в доволенем всіх учасників, а також закон про знесене місто. Щоби ще не тратити року, прошу о виєднанні санкції ще в 1911. р.

Перед кількома роками міністерство торговлі вислато на ваші проосьби спосібного урядника на Буковину, щоби там розслідувати на місці, що дало би ся зробити для підему промислу.

Відомо нам, що бар. Зохор подав обективний звіт про се міністерству торговлі. Не бачимо однак на жаль ніяких наслідків сих досліджень.

Тому звертаю бачність міністерства торговлі особливо на потребу заложення фабрики тютюну в Буковині, де найліпша земля до управи тютюну, але задля недостачі фабрики не можна було навіть призволеных 300 гектарів під управу вихіднути. Найліпшим місцем були би Вашківці.

Треба признати, що з утворенем міністерства робіт також Буковина дісталася поміч для підему дрібного промислу. Можна би було більше зробити на тім полі, де немає зарибки, а рук до праці подостатком. Звертаю бачність на великі камінні поклади нід. Дністровом, котрі лежать марно або служать якою матеріалом. Можна би населене наклонити до користного вихіднути сих природних скарбів заснованем каменярських курсів.

Прошу також о видатніші поміч для промислових шкіл, як державної у Вижниці, ткацкої і генчарської в Чернівцях. Розширене державне промислові і торгової школи в Чернівцях є також необхідне і треба подбати, щоби Русини і Румуни користувалися ними.

Потреба також видатної помічі що до будови гостиниць особливо в горах у Вижниці, Путильськім і Селетинськім повіті, бо они самі неспроможні. Будова мосту в Зеленеві має велике значення не тільки для гранічного Кіцманського але й Вашківського повіту. Тут повинна помогти держава, як в інших краях (оклик: там є 40 громад). Так, се ціла область.

Міністра земельниць просимо управу руху в Чернівцях перемінити на дирекцію земельниць і вставити місцеві земельниці Вижниці, Кути, Бродина-Селетин, Серет-Синевіці і Якобівна-Кірлібаба в предлогу місць земельниць.

Міністрови скарбу кладу на серце поправу кр. фінансів, бо країні упадають під вагою довгів і плекані здоровля а то не тільки в

Буковині. Так само пригадую управильне домового податку.

Не хочу повторяти справи будови і розширення університету. Справа ся добре відома міністерству просвіти, а теперішній міністер-предсідник дав на резолюцію п. Василька в будж. комісії певні приречення. Виконаємо скорі сего в конечні. Буковинські Русини дамагаються ся також утворені катедри української історії в Чернівцях університеті. Як потрібна таки катедра для ширших кругів, показують мої виводи. І ся справа відома міністерству, отже пропу о скоре виконанні. Пропу також о признанні сталої винагороди лекторам рускої і румунської мови на університеті, котрі сповнюють важну для держави задачу.

Важне також для буковинського управильного греко-орієнタルного церковного пітансія.

Перед 7 роками представили ми сю справу цісареві і почали спасенне слово цісарське, що буде вимірена справедливість, але сего не виконало міністерство ісповідання, а се викликав невдоволене руського населення, так що посли одержали поручене ще раз звернутися до цісаря (дос. Сімінович: поділіти!). Румуни годяться на се.

Просимо також усунути утраквізм руських рівнорядних класів в ІІ. гімназії в Чернівцях і в Кіцмані в дусі домагань розумної педагогіки. Пора країна залишити політичні проби звіхненого националізму в школах (потакування).

А тепер поклик з глибини національних почувань не до правительства, а до палати, що повинна бути захищеною усіх народів проти надміжувань одиниць і для виміру справедливості.

Ми Русини маємо стару культуру. Сій будові національного ідеалу недостас в Австрої завершена: університету (живі оплески). Вимірте справедливість, а не треба буде угодових конференцій, котрі розпліваються, бо будемо мати парламент понятний для потреб народів, котрій зрозумінням задачі і доволенем нашій проосьбі скріпить державу, бо витворить сильне заборону Русинам на сході.

Призначайте нам се, щоби ми не були здані на чужу ласку і мали своє власне (живі оплески), що вже мають інші народи, щоби ми не були гнобленими. Народа Австрої, злучіть ся, щоби в сім парламенті перевесті засади справедливості, а усунути гноблене і повноволене народів Австрої. Злучіть ся для охорони прав парламенту і підсмути его поваги, бо зближає ся країна година (живі оплески, бесідники гратують).

Призначайте нам се, щоби ми не були здані на чужу ласку і мали своє власне (живі оплески), що вже мають інші народи, щоби ми не були гнобленими. Народа Австрої, злучіть ся, щоби в сім парламенті перевесті засади справедливості, а усунути гноблене і повноволене народів Австрої. Злучіть ся для охорони прав парламенту і підсмути его поваги, бо зближає ся країна година (живі оплески, бесідники гратують).

Нашим новокурсним съвітоносцям в альбум.

(Конець).

Свобода.

А вже і свобода має ті самі притмети, що съвіто і поступ. І в злім і в добром проявляє ся свобода. Занеречити не дастя ся, що свобода виборів в нашій конституційній державі в культурнім розвитку нашого народу вельми усміння відгриває ролю. Коли в неділю і съвіта ярмарчти і робити вільно і в ті дні по корчмах танцюють і пиятика творить ся, коли в часі посту наша многонадійна молодіж в салі „Народного Дому“ танцюристі сходини уладжує, коли розпустні люди в дикім суурожестві проживають, коли в періодичних письмах з Християнізму безкарно ругати ся не зборонюють, коли орган якого там Шепса, Маркса або Лясляя з Бога собі шутку творять, се свобода не аби яса, котрою наділено ворогів релігії.

Яка то є свобода у вірючого християнина? Він безнастінно старає ся, щоби був свободний від всяких пристрастів, стереже ся, щоби не був рабом підліх похотей, не оглядає ся на то, чи таке его поведене принесе єму матеріальну користь або шкоду, чи се буде кому угодно або ні, він ділає так, як приказує єму честь і совість. Правдивий християнин в дійсно свободним паном, в благородним горожанином в повнім того слова значінні! Він не є підлім рабом неповздоржності, ні пияньством, ні обжирством не споганить він себе. А ту ось не оден новочасний посту-

повець втратить радше честь, маєток і здоров'я, зруйнует родину свою, бо не хоче з пиянством розстати ся. Добрий християнин допустить ся неморальності, не дозволить ніколи сатані гордості над собою заволодіти, не споганить ся ложию, нетерпимостю, не навистю, гнобленем брата своєго, зовсім не зважає на то, чи таке поведене буде кому угодне, або ні, або „що люди на се скажуть?“ Чи то в церкві, чи на процесі, чи переходячи коло церкви або св. Хреста радо заявляє він свою почесть Створителеві свому, зовсім не зважає на то, що безвіроісповідна глота з него творить собі посміх.

Фалшивники найновішої нашої бувальщини.

рес ставлять понад добро Церкви. Напасти, з якими так часто і так радо майже кожного дня ліберальні днівники накидають ся на католицьку Церкву і єї Епархів, підлещують ся відтак подібно нераз, як то телата лижуть вогку глиною накинену стіну, коли там почувають щось соленого. І що нігде в съєті не приключилося, то приключилося ся у нас в Австрії, що в продовженню одного року 150 християн відреклося Христа і заявили свій перехід до юдаїзму.

Богато в таких католиків, котрі ніяк не можуть погодити ся з сумними відносинами серед суспільності християнської. Лише ту ні плач, ні зойк, ні нарікане вічно не поможе. Ту необхідно треба розвинути ревну діяльність, щоби найвище добро, свою релігію супротив засудити нечестивих ворогів боронити. Богато в таких католиків, що думають, що они є добрыми християнами, бо они вічно супротив віри съятої не говорять, съята обходять, хотіть раз в рік сповідають і причищають ся, а ту ось спричиняють они пребогато зла по причині свого нерозуму і духової лінії. Кажемо в: „Отче наш“ „да прідеть царство Твоє“, а самі помагаємо, щоби царство Боже було знищено а царство сатани розповсюдялося. Якже се діє ся? Ось доказ живий. Загляньмо по наших „читальнях“, „бесідах“, „касинах“ де майже самі християни сходяться. Нагодиш ту на: „Neue freie Presse“, на „Tagblatt“ в „Русской правде“ в „Свобода“ і „Русское слово“, „Галичанин“, „Громадський Голос“, в „Monitor“, „Słowo polskie“ і т. д., лише мало де стріти ся з письмом, що християнської католицькії ідею плекає. Львів, престольний город Галичини містить в собі оконо 200 съящеників съвітських а не має католицького касина! Не о однім письмі, котре найшлося в наших домах християнських, можна би сказати: „так се справедливі отруби для безроги, як з огляду на то, що там приміщене, так з огляду на тих, що радо ними щоденно живляться ся.“

Читачі такого „Tagblatt“ подібні до сего блудного сина, котрій намагав ся свій жалудок наповнити ѹдою свинини. Найже б хотій сі люди як сей блудний син на конець забажали живити ся хлібом в домі отця свого. Сим здоровим хлібом було би читане таких органів періодичних, котрі вірно стоять при Христові законі, мерзять ся всякою нечестивостю серед суспільності людської і спонукують до любви всого, що чесне, що праведне, що згідне з духом християнським. Такий хліб ублагороднє духа, скріпляє в житі благочестів і доводить до щасливої вічності. Залишім прото читати такі часописи, що їх сана та кожного дня піддає своїм членідникам.

Межи всікими народностями, що входять в склад австрійської держави, не було би стілько колотнечі, наколи би християнсько-католицькій Церкві був обезпечений повний розвій єї діяльності і наколи би слуги релігії не були на ласку съвітських людей полішеві, наколи було би заборонено јїдівським і єврейським днівникам гидти католицькі релігію.

Вже то, щоби правду сказати, то в багатьох случаях наші християни самі винувати. Ущасливлено нас виборами до съому і до парламенту, то чому не вибираємо люді розумних, характерних, ревних і щиріх приклонників католицизму? Хто підконтроль, підлещуванем, славословіями в письмах періодичних підозрілої вартості мандат посольський роздобуває, тому не даймо голосу. У нас бо по більшій часті становуть послами люди самолюбії, легкоробі, у котрих не інтерес Церкви, не добро народу, тілько вигідне і без журне жите на думці.

Ідея народна сама в собі є чиста і не-порочна, можуть її заступати чи в съому чи в парламенті тілько люди бездоганного життя і непорочного характеру, тілько розумні і чесні християни, що хотіть і зуміють своєм народові широ послужити і твердо хотій би із школою власного інтересу за добро єго постіяни. Колиже паніці, богохульники приймуть ся за діло заступати народ і єго ідеали на арені парламентарній, то нехідно єго не тактовним і простацким поведіннем споганяті і огідять народ, котрій повірив їм свою долю. З такого рода заступниками народу відто не числиться ся. Хотій би і сто літ в парламенті засідали, то нічого путьного там не виведуть. З той муки, що они там намалюють, народ напевно хліба істи не буде.

„Діло“ послушне виданому окликово: „безпощадно нищти“, виступило в ч. 2. 1912 р. в статі „Єдиний чистий і неспоямлений“ з докорами проти моїх народних змагань. Не буду тут оправдувати ся що до виводів „Діла“ про мій характер, бо я певний, що велика частина навіть прихильників і союзників „Діла“ в зовсім іншої думки, як найшініші „моральний ареопаг“ сего днівника. Лишаю се отже зовсім спокійно осудови безсторонною історією.

Алеж коли „Діло“, а властиво несміливо сковані за шибеничкою автор згаданої статі висловлює, що я є сею „людиною, в голові котрої вперше виринула думка про консолідацію народовців з московофілами“, „котра робила перші консолідаційні заходи“ і свої виводи основув на брошурі Ів. Ем. Левицкого (перепечатаної з розпочатого ним біографічного словаря п. з. Прикарп. Русь) „Александр Барвінський въ історії культурного двіження руского народу на Прикарпаті“, то передовсім зазначити тут треба: 1) вправдо є, мовби „кошти сеї біографії покрив таки сам Ол. Барвінський“, а правдо є, що вдавав єї своїм коштом п. А. Хойнацкій, я замовив собі лише певну скількість перепечаток і що я давав їю брошуру ріжним знакомим і дещо до книгарні, як дають нинішні народно-демократи, посли своїх біографій з портретами виброям і виставляють в книгарнях. 2) Неправдо є, мовби біографія згадана була „написана зовсім по його (себ то моїм) думкам“, бо Ів. Ем. Левицький реєструє факти не вдаючи ся зовсім в оцінку їх і висновки політичні, як се може кождий пересувдити ся, прочитавши її. Автор звертає ся до мене в деяких справах о пояснення, однаке має він повну свободу і не робив нічого під яким небудь напором з моого боку а матеріал збирав собі сам. Отсе і видавець і автор, хвалити Бога, ще живі, можуть засвідчити.

Отже із сеї біографії виймає автор з зашибінчики в „Ділі“ уступ:

„В осені 1879 р. дав А. Барвінський ініціативу до присмірення партій староруської і руско-української межи галицькими Русянами. Під єго проводом зібрались в тій справі кільканадцять патріотів на нараду, а користаючи із способності, що загальні збори членів „Рускої Ради“ назначені були на 1-го падолиста 1879, згаданий кружок напечатав з дня 6 (18) жовтня 1879, відозву, визиваючи виділ „Рускої Ради“, щоби в членів пріймав Русинів без ріжниці партії (См. Відозва до всіх Русян, Львів 1879; „Батьківщина“, 1879, ч. 3). До тій акції приступили були також деякотрі із видніших патріотів, котрі заявили свою солідарність і, хотя не були на нараді, позволили помістити свое ім'я на відозві. До тих належав також і пок. п. Ів. Наумович (Наумович! — Ред...)“

Алеж навмисне промовчус дальший уступ: „Русская Рада“ не приняла в члені Романчука, Вол. Барвінського П. Ліппинського і ін. і слідуючий додаток:

„То відмовне рішене не тілько впевнило Ал. Барвінського, що дорога обох партій староруської і руско-української не відійде від ніcoli з собою, і з тієї пори стойть він рішучо проти всякого примирення з тою партією, но також дало оно товчок до самостійної організації руско-української сторонництва. Уже з січнем 1880 почало входити дівчи в тиждені „Діло“, яко орган рускої партії, котра опісля основувала у Львові своє політ. товариство „Народна Рада“, а межі першими єї членами - основателями був також А. Барвінський“ (стор 31).

Не зволяє також заглянути „історик“ з „Діла“ до „Батьківщіни“ (1879), де напечатана в ч. 3. тернопільска „Відозва до всіх Русинів“, „Відповідь Рускої Ради“ в ч. 4. „Мейлі о. Качали“ о тій відповіді в ч. 5. і осуд поступована „Рускої Ради“ і „Слову“ самого редактора п. Романчука.

У відозві терноп. Русинів виразно сказано, що они домагають ся приняти „Русинів без ріжниці їх по-

літичного і літературного перевонання, если лиши за Русинів держать ся і яко такі обявляють ся“. (Ч. 3). Тоді бо під сей проявляє ся тілько на полі язика, літератури і правоописи, отже був спором язиковим, а не виявляв політично-обединительного змагання, котре проявилось ся як в процесі Ольги Грабар (1882).

Тоді то Волод. Барвінський писав статі „Про процес“ (котрих керманичі „Діла“ не дали єму докінчити, як запевняв мене занять тоді в „Ділі“ К. Устянович) і з того часу маємо діло з політ. обединительним змаганням наших москвичів. А вже хоч тоді я сним стало се змагане зроблено в 1893 році консолідацію з Марковами, Мончаловскими і ін. платними агентами москвичів, о чим було доволі вже писано і в „Правді“ і в „Руслані“. Колиже народно-демократ. партія відповіє ся, що нібито не она се робила, то назва змінена від 1899 року сеї партії річ не зміняє, бож провідниками народно-демократичної партії в ті самі тепер, що в 1893 році робили консолідацію. В дальших „Соміях з мого життя“ буде все те широко висловлене і поперте документами.

А вже і під час минувшої сесії сеймової виступило „Діло“ з домаганем „концептрації“ (знов лише зміна назви а не річи) всіх руских сил, котра мала обнати не лише Королівців, але й Дудкевичів! Може небавом ї діждемо ся.

Олександр Барвінський.

Фрагмент.

Ви йдете вині до борти
За нашу рідну справу,
Посеред гамору корби
Збиваючи куряву.

В похобі вам не жаль квіток,
Ні птахів над водою,
Ні споминів, ні паміток,
Що зтопчете ногою.

Та покінчить ся ваш похід,
Так як усьо кінчить ся...
Не з того съвіта людський рід,
Нам іншій съвіт приснить ся.

Коли збудуємо наш дім,
Велику хату власну,
І сядемо до пиру в нім —
Вберемо одіж ясну,

Лице обмисмо в воді,
У калиновім лузі,
І чисті станемо тоді
На съвіті друг при друзі.

І назбираємо квіток,
Що зацвітуть на-ново,
Дівчата заведуть танок,
Старці промовлять слово.

Бандура вдарить і лірник
Надійде від могили..
Красо! Ти вічний чарівник,
Нема над тебе сили!

Богдан Лепкий.

Просимо домагати ся „Руслана“ по всіх реставраціях, каварнях, торговлях і приєднувати нам нових передплатників в кругах своїх знакомих.

НОВИНКИ.

— Календар. В неділю: руско-кат.: Рождество Хр.; римо-кат.: Юліана. — В понеділок: руско-кат.: Собор Пр. Богор.; римо-кат.: Северина. — Ві второк: руско-кат.: Св. Стефана прмч.; римо-кат.: Мартинія.

— З нагоди Різдва Христового шлемо всім нашим П. Т. Передплатникам, Дописцям і нашим приклонникам щирі желання: веселих і щасливих съято! Христос раждається!

— Про „Временник“ і православе одержувамо з краю такі гадки: Коли в ч. 288. „Руслана“ прочитав і про „Временник“ ставропігійського Інститута, що він такий бідненький добром і змістом, то мимоволі прайшло мені на гадку: Будь він ще раз такий бідний, нещасливо під час висідання.

то москвофіли-декани порозиляють съященикам тілько примірників, кілько до кожного церков належить; съященики позащачують з церковних скарбон і видавництво „Временника“ обезпечено.

Правда декани обережайші від сего часу, як був в сїй справі обіжник від духовної власти і тепер запитують, хто зі съящеників „Временника“ не хоче; але хто ж знов хотів бы паражувати ся деканом, боре мало що не кождий. Необзакомлений з сими містеріями може й ломили собі голову, як видавництво „Временника“ може оплачувати ся, хоч би його купували навіть всі рускі съященики. Найже і дальше „руссікі декани“ управлюють гр.-католицьким духовством.

Нові вісти доносять, що православе шириться на добре в Сокальщині. Чи на Сокальщині буде конець? До тепер множилися наші „руссікі“ съященики а від тепер буде ширити ся православе. Чи не дійшло до того що в однім деканаті, де перве були съященики майже самі Українці, тепер всього в одній, коли не числити руско-українського видавництва деканата, котрого парохіяни попрощався вже в чисто рускім дусі. Батюшки мов по щеблях драбини доходять до що раз ліпших парохій. А як осягнули бажане, тоді не потрібують удавати старокурсників. Колиже дійшло до того, що в деяких деканатах майже нема съящеників Українців, то й декан мусить бути „руссік“. Найже і дальше рускі декани управлюють гр.-католицьким духовством!

Дивно також, чому наші духовні власти не уживають правописи, запровадженої на домаганії руских народних товарищ міністерством по всіх школах і урядах і принятій загально в науковій і белетристичній письменності і в днівникарстві для українсько-руської мови, а правописи т. зв. етимологічної, котрої уживається часто містком для асиміляції нашої мови з московщиною. — У. К.

— Колдра в арешті. „Прик. Русь“ доносять з Горлиць, що вчера арештовано там русофільського агітатора студ. Вас. Колдру, який розшищав ся межі Лемків, що тепер переходить на православе.

— Страшний случай на ловах. Доносять з Липецької долини (повіт Бахня): Дні 29. грудня пішов тамошній вйт, Михайло Внік 42-літній мужчина, на лові в оваристстві трох господарів. Наладовуючи ручницю широтом, держав одну руку на кінці дула, що до него не нападало сніту, а другою рукою маючи піпуловав лядитоком, а що курок був відчинений, вйт імовірно мимоволі порушив його ногою, насл

Оповістки

— Приватні іспити відбудуться в академічній гімназії головний і філії дні 22. січня, вступні іспити 1. лютого^{н. ст.}

Олександр Барвінський.

Додаток до „Споминів з моєго життя”.

(Конець третього листу П. Куліша).

С Котляревського можна брати тільки те, що в трьох перших піснях Енейди; бо останні звелись на московщину, писану, ніби українцю, і все в них мляве. — З Наталики нічого не треба брати, бо вона держиця на кону піснями та розмовами, а вартисти драмової немає.

С Квіткою — Перекотиполе не дає типу українського: се річ припадкова. Душогубство в нас інше — не за гроши. Візьміть из Мертвівського Великодня, с Козир'єм Дівки. Не треба читати От тобі й Скарб! бо він зтьхав на дурницю, а в літературних творах велика річ: finis coronat opus. Одна Маруся дас баґацько з себе до читанки. З Саладацького Портрету добре вузти про кабаки та про москалів на ярмарку: се народній погляд, а комизом відмінніця від Марусі.

З Гребінки — приказкі та передмова Ластівки альманаха 1841 року про московських купців (коли добре вибереця — не пам'ятаю всіого). Се типова штука. А можебилиця etc. мусить бути переклад.

С Шевченка Причина — слабенька річ, Невольник, Чернець, Москалева криниця, Назар Стодоля — се все стоять низько проти єго самого. Візьміть баґацько з Катерини: початок до стиха: „Ta синові за гіркого медянику пили“. Потім кінець: „Ішов кобзарь до Києва“. Пишна в єго річ передмова до Гайдамак, далеко краца самої поеми. Переображення, Тополя, до Основ'яненка (Квітка) — дуже гарні. Котляревському — не пам'ятаю. Гамалію печатайте не всіого: рядом з потужним в там слабовите.* Початок Наймички слабий. Дрібніх річей у єго баґацько гарних, повібірайте. Мого Гоголя і Ворони не печатайте: без коментаря — не буде розумно нікому. Чи є в Вас: до Кобзи? Я пришлю незабаром: воно въ Чернігівському Листу напечатане. С Чорної Ради візьміть ось про що: як зібрались Рада, як підміньювали Бруховецький, як вибрали гетьмана, як той не Бруховецький чи єго козаки настійливо над дурною червою, бьючи їх при пакуванні здобичі. Тут же і стояння Кирила Тура коло столиці. Коли довго, то й покотить дещо.**) Листи з Хутора можна назвати моими; не можна тільки того, що печатано в „Правді“. Про злодія у селі Гаківниці (лист з Хутора) годилось би напечатати. Се краще од Орисі. Початок Дівочого Сєрця (вийшло окрім від Львові) го- дився би.

З Марка Вовчка візьміть Сестру, Козачку, а Двох Синів не беріть: дуже слабе. Одарка ще гарна. В Інституції (що була давно готова в рукописі) є доволі гарного, аби вибрали.

Номісів Дід Міна — гарний: я єго дуже скоротив у Хаті, а без того не хотів печатати. Се писатель поважний і тямущий, тільки дуже ростягую. Тілоки Насії не беріть. Він мало писав, то його доволі. З Нечуй Вітера не беріть нічого, хоч се одно що Ганна Барвінок; а візьміть Восени літо, і Домонтар (як печатати мете, то я Вам пришлю поправленого і трохи скороченого і тоді до мене напишете.)

З Мордоцева Козаків и Моря не беріть (не знає він їх добре), а візьміть Дзвонарь и Салдатка. Се також пітатель поважний і тямущий. Живе в Саратові, з молоду там живе, а знає нашу мову, бо там є наші колонії українські. Од України сягають вони через Вороніжчину аж за Волгу. Аби охота! С нашого цвіту по всіму світу.

З Стороженка не беріть оповідання 100-літнього Запорожця, бо тут він бреше, як у всіму історії єому. Не розуміє і не поважає історії. Гаркуша — нікчемність! (и

брехня). Візьміть: „єе така баба, що чорт на вилах чоботи подає“, та початок Закінчального чорта, викинувши охвидершину, що дуже тут псує. Можна дуже скоротити Вуслу бо розтягнув вельми.

З Нечуя візьміть весілля в О. Хведора. Причепа, як мати плаче, як змовляють про гостей, як наїхали гости тай годі. У наївнію хату не ведіть іх. Закінчите треба тим, як під і попада признались про вино та про гузвину одно другому. З Гориславської чочі дещо повикидайте. Жідова хоч і гарно намалювана, та не на місці, не вяжеця с по-вістю про рибалку. А як рибалка при місці плаває се дуже гарно!

Петренко — нікчемність, а про Марковського прочитайте в критиці на Сорочинську Ярмарку у Гоголя. С Писаревського нічого не варто читавки.

Не маю часу і снаги писати вічого про Українську Словесність. Нехай наїще Танечкевич взором того, як я де що писав. Коли хочете пришліть до мене (не казавши єму наперед), то я поправлю; а заходиться изго-ри — не маю снаги, бо встремлюються своїми щоденними працями. У мене ж така вдача, що за що взявшись, так веду вже до кінця, або навіки кидаю. Матеріяли до Слав'янської філософії знайдуця в Основі. С Костомарових і моїх розглядів треба повічеркувати та й де чого іншого. Український люд виробив с вій погляд — не такий як у кого іншого. Прислівій, Нечуй Світогляд, etc.

„Яка повинна бути драма“ (Нечуй) не годиця в читанку: він не має кебети до наукової прози. И в Світогляді баґацько недодавніго в мові.

Ратая мусите (***) вважати як окремі писателя. В читанку треба взяти з Біблії і з Іова, а також Псалми де котрі. (Посилала.) Псалтир уже печатався. Се наяваговініца річ у нашій словесності для читанки.

Ще мусите де котрі народні думи і пісні туди помістити, як твори поетів безіменних. Коли хочете, я виберу. Се такі твори, що Шевченко читав іх стоячи навколо пісках, і не було Шевченкового стиха в нас, колиб сего не було. Лахи и Москалі нічого сінько такого не мають. Се наші народні гордоці. Се наша древня, передшевченківська словесність; тільки невідомі автори. — Се — Гомер!

Телеграми

з дня 6. січня.

Відень. Цісар має удати ся з весною до Будапешта і замешкає в замку Гедель.

Білгород (Т. К. Б.). Перший королівський адютант Юрісів виїхав до Відня, щоби зібрати моці батька короля.

Лісбона. Між католицьким а республіканським сторонництвом настало велике заострене, тому що міністер судівництва повідомив, що всіх духовних, котрі спротивляють ся правителству, власти проженуть з Португалії.

Петербург. Царська пара має з весною виїхати знова до Лівадії. Тамошні палати тепер відновлюють.

Відень З Будапешту доносять, що сего-річні велікі маневри відбудуться в Семигороді в околиці Клавененбурга. Возьміть в них участь лише наслідник престола Франц Фердинанд з шефом генеральского штабу.

Медіолан. Військові власти видалили трех швайцарських дневникарів, співробітників телеграфічної агенції „Juta“. Дневникарі мусили до 24 годин покинути італійську землю. Причиною видalenia є неприхильні для Італії вісти з поля війни.

Тріполіс. (Т. К. Б.). В Тріполісі, Айнзара, Тадіура і Гомса настав спокій. До Гергореш вислано військо, тому що тамошні мешканці забрали у другого племені худобу.

*) Починавши гарне від стиха: Так у скутарі козаки співали, а далі знов не скрізь.

**) Початок книги до приїзду у хутір до Гвинстовки — дуже слабий. Ніколиб я не хотів що бачити з того перепечатане.

***) Псевдоніму не об'явлено и не об'явниця. Біблію вважайте за працю мно-гих.

— 4 —
При закупні товарів просимо
покликувати ся на наш дневник.

Позір! Важке уля П. І. Учителів.

Основи перспективи з 95 рисунками до-лученнями до тексту, апробовані буковинською ц. к. Радою школи краєвою. Уложені Мих. Коць. Ціна брошур. 2 К 10 с, опр. 2 К 40 с.

Того ж автора появилась щойно в друкі брошурі п. з. „Новий напрям в науці рисунку“. Важні замітки про метод рисування в школах і продавається по ціні 30 с. — Обі книжки можуть дістати в Канцелярії Р. Т. П. Львів, Монастирського 12; в книгарні ім. Шевченка Ринок ч. 10 а також у автора ул. Солодова ч. 1.

ПИСАНЯ
ШКОЛА на
МАШИНІ
Хорберт Ерліх Львів, площа Смольки 4.
Склад машин до писання і американських уладженів бюрових.

Галія оказійна Doroteum у Львові

лише при ул. Ліндого 6

(бічна Коперника)

продаж з вільною рукою без

ліцензії

живінні і нові меблі, що походять із спади-нів, конкурсних мас, з ліцензій і з пра-вичних дімів чи з підмінин поводівня, пе-ренесення, виїзд, або інших родинних від-ро-син. Тепер в такі предмети дешево до набуття: 2 фортепіани, кілька ідалень, спальні і сальони, бюрів і канцелярійні уладжені, уладжені музических покоїв кафелеріків, шафи на книж-ки, бюрка, бібліотеки, крісла, кресли, столи, отомани, софи, канапи, зеркала, ліампи, го-динники, перські і інші дивани, портири, тири, образи, мідіорити: старинності, меблі, порцелян, огнетрекалі каси, машини до писання, машини до пітия, мояжні меблі, зеліні, бляшані, як і загалом усікі бюріві уладжені по дуже низких, як до здівовані цінах.

ЗАМІТКА. Відпродуючи свої домові уладжені платимо найсолідніші ціни, полагоджуємо заміни, виміни та переховання — DOROTHEUM, ЛЬВІВ, ул. ЛІНДОГО 6 (бічна Коперника). Порозуміння з провінцією листово.

Позір! Читайте! Позір!

В вересні сего року повстало

Перша механічна ткальня
у ЛЬВОВІ, ул. Замарстинівська ч. 29.

Приймає кожного дня крім неділі і руских субот прядиво і клоче, та виробляє скоро, точно і по дешевих цінах гарні, густі, поплотні, настільники, ручники і міховину після желані Ві. Замарстинівські. Цінники з описом ткацких машин та прібікі полотен висилася на жадання. Сосівських агентів приймає під користними услівіями,

Перша механічна ткальня у ЛЬВОВІ, ул. Замарстинівська ч. 29. Стация: ЛЬВІВ-Підзамче.

Розклад їзди зелінниць у Львові.

Відїзд з Головного дівірця до:

Приїзд на Головний дівірець з:

рано	перед	по	вечер	в	рано	перед	по	вечер	в
пол.	пол.	ночи		ночи	пол.	пол.	ночи		ночи
3:40	8:22*	2:45*	7:00*	11:10	5:50	9:00*	—	5:48	9:50
—	8:45	6:05	7:30	12:35*	7:30	10:15	1:30*	8:25*	2:22*
—	—	5:46	—	—	—	—	—	7:15	—
6:15	10:40	2:18*	8:46	11:13	7:20	11:55	2:10*	—	10:30
6:0	9:15*	2:20*	—	10:48	8:05	—	2:05*	—	9:34
—	9:37	—	—	2:50*	—	—	5:52	6:28*	12:05
—	—	3:05	—	—	—	10:25	—	—	—
—	—	—	6:29	—	5:45	—	—	—	—
6:00	—	1:45	6:50	11:25	7:28	11:40	6:45	—	11:00
7:30	—	1:45	6:50	—	7:28</td				